

PARTICULARITY OF THE METHODS FOR TRAINING IN PRIMARY EDUCATION

Ana Maria LUNGU (GOLUMBEANU)
Middle School Number 1 Rovinari
MA - Constantin Brancusi University of Targu-Jiu

Abstract: *This article describes the types of training methods used in primary education and their characterization. Summary of the educational work resulting from the very essence of learning. The method can become a form of organizing learning.*

The method is a gateway to knowledge and transforming reality, to acquire science and technology, culture and human behavior.

The method reveals a way of working, a way of acting practically and systematic, methodical and planned, being defined here as a step prudent scheduled, premeditated.

Educational method performs a function instrumental, operational, technical, meaning that mediates goals of becoming an instrument of transformation of human nature.

Keywords: method, primary education, quality, knowledge.

Privind modernizarea din punctul de vedere al procesului de învățământ, se disting două tendințe convergente: apropierea cunoașterii didactice de cunoașterea științifică și transformarea elevului în subiect activ al propriei deveniri.

Întregul proces de învățământ reprezintă o vastă acțiune de modelare a personalității copilului, ce are loc într-o ambianță specifică, școlară, în care operează cu maximum de intensitate, conținuturi științifice, literar-artistice, tehnice, practice și etice etc., selecționate și structurate în acest scop, până ce acestea din urmă se personalizează, devenind un bun personal al elevului.

În procesul de învățământ profesorul, ca și elevii, acționează prin intermediul unor metode de predare și învățare. Calitatea muncii lor este în funcție de aceste metode, ele constituind o sursă însemnată de creștere a capacității și eficienței învățământului. Aplicându-se metode deosebite, se obțin diferențe esențiale în pregătirea elevilor. Nu există activitate de predare și învățare care să nu includă cu necesitate în structura ei un anumit fel de a se proceda, o anumită tehnică de execuție, de realizare a acțiunii respective.

Metoda include în structura ei o suită echivalentă de procedee. Valoarea și eficiența unei metode rezidă în calitatea și eficiența acestor procedee pe care ea le înglobează.

În cadrul unei metode, procedeele pot varia ca număr și poziții, își pot schimba locul fără să afecteze scopul urmărit. Varietatea procedeelelor face metoda mai atractivă, mai interesantă și mai eficace. Între metodă și procedeu relațiile sunt dinamice; metoda poate deveni ea însăși procedeu în cadrul unei alte metode; tot așa, un procedeu poate fi la rang de metodă la un moment

dat. De exemplu: demonstrarea unui fenomen, prezentarea unei planșe, a unei machete tehnice poate constitui un simplu procedeu în cadrul metodei povestirii, explicației, descrierii sau conversației euristice. Invers, explicația poate deveni un procedeu în cadrul demonstrației unui fenomen etc.

Ansamblul metodelor de predare și învățare utilizate constituie ceea ce se numește *metodologia procesului de învățământ*. Aceasta are un caracter dinamic, se distinge prin flexibilitate, suplețe, permanentă deschidere la înnoire, preocupare de racordare la cerințele actuale ale învățământului.

În ultimele decenii a crescut interesul pentru așa-numitele *metode activ-participative*. Sunt considerate *activ-participative* toate acele metode care sunt capabile să mobilizeze energiile elevului, să-i concentreze atenția, să-l facă să urmărească cu interes și curiozitate lecția, să-i câștige adevărată logică și afecțiunea față de cele nou învățate, care-l îndeamnă să-și pună în joc imaginația, înțelegerea, puterea de anticipare, memoria etc. Aceste metode pun mai mult accentul pe cunoașterea operațională, pe învățarea prin acțiune, prin manipulare în plan manual și mintal a obiectelor, acțiunilor etc.

Clasificarea metodelor în active și pasive nu are o justificare psihologică, asocierea dintre modern și activ este de cele mai multe ori artificială. Totul depinde de condițiile concrete în care este aplicată acea tehnologie (metodă sau mijloc) și de modul în care este folosită și dirijată de către profesori.

Activizarea rezultă din aportul constructiv al subiectului la procesul propriei formări, presupunând în același timp interferența dintre cei doi parametri: procesele cognitive (senzații, percepții, reprezentări, imaginație, memorie, gândire, inteligență etc.) și factorii nonintelectuali (trebuințe, intenții, stări afective, interese, nivel de aspirații, atitudini, trăsături caracteriale etc.)

Cunoscând factorii implicați într-un context concret, profesorul poate decide asupra tehnologiei didactice care să contribuie la realizarea activității.

Referitor la apropierea cunoașterii didactice de cunoașterea științifică, putem afirma că și în acest caz se pune problema activizării, fiind necesară introducerea elevilor în mecanismele care au condus spre descoperiri și nu a-i pune pe aceștia să memoreze descoperirile științei. Aceasta presupune a crea ipostaza de „cercetător” pentru cel ce este în situația de învățare, obligându-l să parcurgă drumul cunoașterii pentru a descoperi sau redescoperi el însuși adevărurile științifice.

Derivat etimologic din grecescul *methodos* (*odos-* cale, drum, *metha-* spre), cuvântul metodă semnifică drumul, calea de urmat pentru atingerea unui scop, modul de căutare, de descoperire a adevărului, sau „*drum care conduce la cunoașterea realității și la transformarea acesteia pe baza cunoașterii*”, calea folosită de cadrul didactic în a-i sprijini pe copii să descopere viața, natura, lucrurile, știința.

Raportând-o strict la procesul de predare-învățare din cadrul școlii, am defini *metoda* ca: „*drum sau cale de urmat*, în activitatea comună a educatorului și educaților, pentru îndeplinirea scopurilor învățământului, adică pentru informarea și formarea educaților¹.”

Nu este singura definiție care s-ar putea propune de literatura de specialitate, ci una dintre cele care își justifică valabilitatea prin aspectele esențiale pe care le precizează, adică:

- ce conținut logic exprimă (un mod de lucru sau o cale de urmat);
- cine o utilizează (educatorul și educații);

¹ C. Cucuș, *Teoria și metodologia evaluării*, Editura Polirom, Iași, 2008, p.307

- în ce activitate (în procesul de învățământ);
- cu ce scop (cu scopul informării și modelării sub aspect uman al educaților).

Problematica metodelor este printre cele mai abordate în teoria și practica instruirii, căci arată căile directe de obținere a cunoașterii, de predare, de învățare și de evaluare.

Esența metodei de învățământ rezultă din esența însăși a activității de învățare, ca formă specifică a cunoașterii umane, supusă în principiu aceluiași legi ale dialecticii cunoașterii. Cu alte cuvinte, metoda constituie o cale de acces spre cunoașterea și transformarea realității, spre însușirea științei și tehnicii, a culturii și a comportamentelor umane în general.

În acest sens, metoda poate deveni *o formă de organizare a învățării* (J. Brunner).

Metoda pune în evidență o modalitate de lucru, o manieră de a acționa practic, sistematic, metodic și planificat, definindu-se și aici ca un mers chibzuit, programat, premeditat, menținut în atenția și sub reflecția continuă a institutorului și profesorului, apt să conducă spre soluționarea în cele mai bune condiții a unei probleme instructiv-educative.

Metoda de învățământ îndeplinește o funcție instrumentală, operațională, de ordin tehnic, în sensul că mijlocește atingerea unor obiective, devenind un instrument al transformării naturii umane.

Caracteristicile esențiale ale *metodelor de învățământ* sunt următoarele¹:

- însăși etimologia (gr. „metha”-spre, către; „odos”-cale) indică esența ca fiind drumul, calea spre căutarea, găsirea, însușirea adevărului științific, a cunoștințelor, capacităților, deprinderilor de cunoaștere de către cei care se instruiesc, împreună cu profesorul, prin acțiuni de predare-învățare-evaluare;
- au un rol de unificare funcțională a elementelor activității proiectate: obiective-conținut-strategie-mijloace-organizare-relații-norme-reguli-resurse-coordonare-evaluare-reglare;
- indică procedurile, căile acționale, cognitive în rezolvarea sarcinilor de predare, învățare, de cunoaștere;
- fiecare profesor și elev are un „repertoriu metodologic”, obiectivat în acțiuni concrete de instruire, autoinstruire;
- sunt modalități, instrumente de învățare diversificată, după natura obiectivelor: cunoștințe, deprinderi, capacități, atitudini, aptitudini;
- implică un plan de acțiune, o succesiune de operații minimale și practice, în realizarea obiectivelor, sarcinilor;
- reprezintă un mod de a proceda, de a plasa elevul și a-l îndruma într-o situație de învățare, pune în practică un proiect de acțiune după o strategie, o manieră de lucru, un demers programat, o cale de organizare;
- reprezintă o condiție externă de organizare, dirijare a învățării, prin modul de programare a acțiunii și de sprijinire a predării-învățării;
- sunt alese de către profesor, după analiza celorlalte elemente ale acțiunii și corelarea lor. În același timp pot fi antrenați și elevii în alegere și rezolvare prin cooperarea profesor-elevi.

Metodele de învățământ nu se confundă cu procedeele didactice care arată modul de aplicare a metodelor pe secvențe, operații, situații concrete. Ele detaliază metoda, o

¹ I. Cerghit, *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași, 2006, pp.126.129

particularizează, arată un mod de valorificare al ei și în același timp, o tehnică limitată de acțiune.

De aceea eficiența practică a metodei este dată de alegerea, calitatea, unitatea, combinarea, adecvarea, ordonarea și reordonarea procedeelelor pe operațiile predării, învățării, evaluării. Astfel ele sunt considerate drept tehnici mai limitate de acțiune, de rezolvare directă a unor operații, situații concrete.

Fiecare metodă are procedee specifice realizându-se astfel o mai bună învățare activă, antrenare a elevilor în chiar desfășurarea predării¹.

Metodologia didactică desemnează sistemul metodelor utilizate în procesul de învățământ precum și teoria care stă la baza acestuia. Sunt luate în considerare: natura, funcțiile, clasificarea metodelor de învățământ, precum și caracterizarea, descrierea lor, cu precizarea cerințelor de utilizare. Opțiunea pentru o anumită strategie didactică condiționează utilizarea unor metode de învățământ specifice. Metodele de învățământ fac parte din condițiile externe ale învățării, care determină eficiența acesteia. De aici decurge importanța alegerii judicioase a metodelor corespunzătoare fiecărei activități didactice.

❖ **Clasificarea metodelor de învățământ**

Practica instruirii a dovedit că, în raport cu varietatea obiectivelor, a sarcinilor de predare-învățare-evaluare, cu posibilitățile de combinare a elementelor procesului didactic, cu operațiile ce se efectuează, poate exista o diversitate de metode, de modalități de rezolvare, de proceduri, de tehnici utilizate de către profesor și elevi.

Există deci un pluralism al metodelor didactice, iar limitarea la indicarea și utilizarea doar a unui număr restrâns dovedește rigiditate metodologică, șablonism, teama de activizare și creativitate, abordarea prioritară a informativului și a învățării reproductive.

Atunci, la moduri diferite de învățare și predare se poate răspunde prin diversificarea metodelor, prin multiplicarea procedeelelor, prin combinarea variată a metodelor și procedeelelor, prin asigurarea unei polifuncționalități a metodelor, prin raportarea lor la specificul situațiilor prin reconsiderare în raport cu fundamentarea științifică psihopedagogică mereu actualizată.

Sistemul metodelor de învățământ conține²:

- metode *tradiționale*, cu un lung istoric în instituția școlară și care pot fi păstrate cu condiția reconsiderării și adaptării lor la exigențele învățământului modern;
- metode *moderne sau de dată mai recentă*, determinate de progresele înregistrate în știință și tehnică, unele dintre acestea de exemplu, se apropie de metodele de cercetare științifică, punându-l pe elev în situația de a dobândi cunoștințele printr-un efort propriu de investigație experimentală; altele valorifică tehnica de vârf (simulatoarele, calculatorul).
- metode *de ultima generație* ce alcătuiesc o listă foarte extinsă și au denumiri generice sugestive, nuanțându-se în cele mai diverse nume individualizante (brainstorming, SINELG, philips 6 - 6, diagrama wenn, copacul cu erori, metoda pălăriilor gânditoare etc.)

În *școala modernă*, dimensiunea de bază în funcție de care sunt considerate metodele de învățământ este *caracterul lor activ* adică măsura în care sunt capabile să declanșeze angajarea

¹ C. Cucuș, *op.cit.*, p.84

² I. Cerghit, *op.cit.* p.156.

elevilor în activitate, concretă sau mentală, să le stimuleze motivația, capacitățile cognitive și creatoare. Un criteriu de apreciere a eficienței metodelor îl reprezintă valențele formative ale acestora, impactul lor asupra dezvoltării personalității elevilor.

Clasificarea metodelor de învățământ se poate realiza astfel¹:

După criteriul istoric:

- metode *clasice (tradiționale)*: expunerea, conversația, exercițiul etc.;
- metode *moderne*: studiul de caz, metoda proiectelor, cea de simulare, modelarea etc.;

După funcția didactică prioritară pe care o îndeplinesc:

- metode *de predare-învățare propriu-zise*;
- metodele *de transmitere și dobândire a cunoștințelor*: expunerea, problematizarea, lectura;
- metodele *care au drept scop formarea priceperilor și deprinderilor*: exercițiul, lucrările practice etc.;
- metode *de evaluare*;

După modul de organizare a activității elevilor:

- metode *frontale* (expunerea, demonstrația);
- metode *de activitate individuală* (lectura); metode *de activitate în grup* (studiul de caz, jocul de roluri);
- metode *combinat* (experimentul);

După tipul de strategie didactică în care sunt integrate:

- *algoritmice* (exercițiul, demonstrația);
- *euristice* (problematizarea);

După sursa cunoașterii:

- metode *de comunicare orală*: expozitive, interogative (conversative sau dialogate); discuțiile și dezbaterile; problematizarea;
- metode *de comunicare bazate pe limbajul intern* (reflecția personală);
- metode *de comunicare scrisă* (tehnica lecturii);
- metode *de explorare a realității*;
- metode *de explorare nemijlocită* (directă) a realității: observarea sistematică și independentă, experimentul;
- metode *de explorare mijlocită* (indirectă) a realității: metode demonstrative, metode de modelare;
- metode *bazate pe acțiune* (operaționale sau practice):
- metode *bazate pe acțiune reală/ autentică*: exercițiul; studiul de caz; proiectul sau tema de cercetare; lucrările practice;
- metode *de simulare (bazate pe acțiune fictivă)*: metoda jocurilor, metoda dramatizărilor, învățarea pe simulatoare.

¹ I. Bontaș, *Pedagogie*, Editura All Educațional, S. A., ediția a IV-a, Timișoara, 1998, pp. 192-198

Intrarea în școală este o perioadă apreciată de unii autori ca fiind sfârșitul copilăriei și un început primar al pubertății. Problemele acestei etape sunt legate de adaptarea școlară și de învățare.

În jurul vârstei de 6-7 ani, în viața copilului se petrece un eveniment cu totul deosebit, acela al intrării în școală. Întreaga sa dezvoltare fizică și psihică va fi influențată de acest nou factor. Învățarea devine tipul fundamental de activitate, solicitând intens intelectul și determinând dezvoltarea unor capacități și strategii de învățare. Paralel cu acest proces, copilul face achiziții importante – deprinderile de scris-citit, care devin condiția și instrumentul însușirii celorlalte achiziții.

Învățarea școlară se deosebește în mod radical de toate actele de învățare de până acum, atât prin conținut cât și prin cadrul și modul de desfășurare. Volumul, calitatea și diversitatea conținuturilor învățării de dincolo de 7 ani, hotărâsc, în societatea contemporană, viitorul fiecăruia, locul lui în comunitatea umană.

Este important ca învățătorul să cunoască *dominantele* în profilul de dezvoltare a școlarului mic pentru a putea decide ce metode de instruire să folosească la clasă, respectiv să le adapteze la particularitățile de dezvoltare ale fiecărui elev:

- învățarea școlară devine organizatorul principal al procesului de dezvoltare psihică și exercită influențe hotărâtoare pentru toate transformările din cursul acestui stadiu;
- se stabilesc raporturi mai obiective cu lumea, școala integrându-l pe copil în aria inteligibilului, raționalului, rigorilor cunoașterii;
- se formează deprinderile de bază pentru scris-citit și socotit care-i asigură accesul la conținuturi din ce în ce mai ample de învățare;
- crește caracterul voluntar și conștient al tuturor manifestărilor psihocomportamentale;
- se însușesc statutul și rolurile de elev și se adaugă noi dimensiuni identității de sine;
- către sfârșitul stadiului se împlinesc atributele copilăriei și se realizează un bun echilibru cu ambianța.

Intrarea copilului în școală, contactul cu specificul activității școlare creează condiții noi favorizante pentru dezvoltarea gândirii copilului determinând un proces important în cunoașterea lumii înconjurătoare. Copilul își însușește pe parcursul acestei perioade un mare volum de cunoștințe, dezvoltându-și concomitent modalități noi de înțelegere. Astfel se dezvoltă o serie de calități ale cunoașterii cum ar fi: observarea atentă, atenția, exprimarea în mod desfășurat a ideilor, imaginația. Toate aceste achiziții fac să deosebească semnificativ elevul de 10-11 ani față de cel de 6-7 ani prin modul de gândire, exprimare, învățare, limbaj, rezolvare de probleme. Dezvoltarea gândirii este condiționată și strâns legată de dezvoltarea limbajului, dar și de dezvoltarea experienței cognitive directe – senzații, percepții, reprezentări. Particularitățile de vârstă și cele individuale ale elevilor de vârstă școlară mică impun un anumit specific predării. În clasele primare, copilul își formează deprinderi de citire și scriere corectă, face cunoștință cu primele noțiuni matematice, începe studiul mediului înconjurător, al geografiei și istoriei. Învățarea scris-cititului este considerată deschizătoarea tuturor drumurilor elevului către informație și cunoaștere.

În practica învățământului românesc, procesul de învățare a citit-scrisului se bazează pe *metoda fonetică, analitico-sintetică*. Esența metodei este detectabilă în însăși structura sa denominativă: fonetică, pentru că se referă la planul vorbirii, analitică pentru că se folosește analiza, adică descompunerea cuvintelor în silabe și sunete, până la izolarea unui sunet dintr-un

cuvânt, și sintetică, pentru că procesul analizei este continuat, în mod obligatoriu de procesul invers, al sintezei, constând în îmbinarea sunetelor, reprezentate prin litere, în silabe și cuvinte și citirea acestora.

Situațiile de instruire ce presupun formarea și dezvoltarea comunicării la vârstă școlară mică se diversifică în funcție de modalitățile, căile și mijloacele la care poate apela învățătorul. Pe lângă unele metode de instruire folosite cu succes și la alte discipline de învățământ (*conversația euristică, problematizarea, studiul de caz*), se apelează la metode specifice formării capacităților de comunicare, în cadrul lecțiilor de limbă și comunicare.

Povestirea este modalitatea utilizată frecvent la vârstele mici datorită caracterului ei mai colorat afectiv, mai accesibil.

Repovestirea, deși specifică activității de grădiniță, se folosește și în activitatea cu școlarii mici, având ca scop transformarea calitativă în sfera vorbirii. Deprinzându-i pe elevi să se exprime cursiv, logic sub toate aspectele, repovestirea formează la copii deprinderea de a sesiza valoarea de sugestie a comparației sau/și a antitezei.

Citirea explicativă sau lectura explicativă reprezintă citirea însoțită de explicarea conținutului citit, în vederea înțelegerii lui. Metoda de bază pentru lecțiile de limba și literatura română în învățământul primar și nu numai, ajută la înțelegerea sensului textului.

Lectura după imagini este mai frecvent întâlnită în învățământul preprimar, dar se folosește și în învățământul primar. Succesiunea de întrebări și răspunsuri stimulează percepția orientând gândirea și activizând exprimarea verbală.

Conversația euristică reprezintă o cale importantă de activizare a vocabularului și gândirii explorative, determinându-i pe elevi să realizeze un efort personal de căutare, de investigare, pe baza valorificării propriei experiențe de cunoaștere.

Memorizarea exercită și dezvoltă memoria și funcțiile ei, imaginația și gândirea, precum și vorbirea expresivă.

Jocul didactic este o metodă des întâlnită în practica pedagogică la clasele primare, prin acesta asigurându-se înțelegerea, fixarea sau repetarea anumitor cunoștințe în mod plăcut, fără ca interesul celor care comunică să scadă.

Observația dirijată, descoperirea sunt metode des întâlnite în explorarea mediului înconjurător, la lecțiile de geografie, științe etc.

Jean Piaget¹ susține că între 7-11 ani copilul se află în perioada operațiilor concrete. Aceasta înseamnă că el începe să înțeleagă principiile logicii atâta timp cât ele se referă la concretul obiectelor și fenomenelor.

În procesul de predare a noțiunilor matematice în învățământul primar trebuie valorificate: experiența empirică a copiilor, matematizarea realității înconjurătoare, operații cu mulțimi concrete de obiecte, limbajul grafic.

Folosirea jocului constituie o tehnică atractivă de explorare a realității.

În clasa întâi învățătorul:

- folosește jocul didactic la orele de matematică deoarece noțiunile de număr și de operații cu numere sunt abstracte;
- oferă numeroase avantaje pedagogice, dintre care: constituie o admirabilă modalitate de a-i determina pe copii să participe activ la lecție;
- antrenează la lecție atât copiii timizi cât și pe cei slabi;

¹ J. Piaget, Psihologia copilului, editia a II-a Etitura Cartier, București 2011, p 117

- dezvoltă spiritul de cooperare;
- dezvoltă la elevi iscusința, spiritul de observație, ingeniozitatea, inventivitatea;

Modelul de învățare a matematicii din clasa întâi rămâne unul cu precădere intuitiv, în care relațiile matematice nu sunt dissociate de relațiile dintre reprezentările lucrurilor; începând din clasa a doua se reduce intuitivul, se simplifică și către sfârșit chiar se elimină.

Începând din clasa a doua, se lărgeste repertoriul adunării și scăderii;

În clasa a treia pătrund în fluxul operațiilor matematice înmulțirea și împărțirea. Mersul înainte, spre o altă operație, presupune reconsiderarea operațiilor deja învățate.

Temele care îi introduc pe elevi în învățarea noțiunii de fracție ca mod de redare a relației parte-întreg, ca și problemele ce implică metoda mersului invers, oferă foarte bune ocazii de educare a gândirii matematice.

Ilustrațiile, explicațiile și generalizările care se aduc în procesul predării pot să se constituie ca metode susceptibile să-i conducă pe elevi la surprinderea esenței matematice.

La nivelul copiilor din ciclul primar, orice rezolvare de situații problematice constituie în același timp o manifestare a creativității gândirii lor. Principala caracteristică a gândirii creative la elevi este noutatea sau originalitatea soluției găsite, a ideii emise. Compunerea problemelor în care elevul îmbină cuvinte cu numere exprimând relații între cantități stimulează gândirea la o activitate intensă și de creație. Orice act creativ presupune un material care să fie prelucrat în mod inedit, cunoștințele pe care le posedă elevul, gradul de stăpânire a lor, constituie condiția esențială a creativității micului școlar.

În același timp, învățătorul trebuie să analizeze în spirit critic, creator, metodele și procedeele pe care le folosește într-o anumită situație de învățare, și nu să le accepte în mod pasiv, fără să le treacă prin filtrul reflecției personale, să le adapteze necesităților concrete.

Un învățător modern, permite inițiativa, spontaneitatea și creativitatea copiilor, dar și dirijarea, îndrumarea lor, rolul dascălului căpătând noi valențe, depășind optica tradițională prin care era un furnizor de informații.

Fiind un bun cunoscător al elevului, învățătorul alege și adaptează metodele de lucru care activează învățarea și îi stimulează pe elevi să lucreze productiv unii cu alții, să-și dezvolte abilități de colaborare și ajutor reciproc.

În acest sens, învățământul primar românesc este orientat cu precădere spre învățarea centrată pe elev, spre învățarea activă, dascălii reușind să îmbine cu succes metodele tradiționale, specifice vârstei școlare mici cu metode moderne, activ-participative educându-i pe elevi în spiritul unei atitudini conștiente și active.

BIBLIOGRAFIE

1. Bontaș, I., *Pedagogie*, Editura All Educațional, S.A., ed. a IV-a, Timișoara, 1998
2. Cerghit, I. *Metode de învățământ*, Editura Polirom, Iași, 2006
3. Cucuș, C., *Teoria și metodologia evaluării*, Editura Polirom, Iași, 2008
4. Cucuș, C. *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Editura Polirom, Iași, 2008.
5. Glava, A, Glava, C., *Introducere în pedagogia preșcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2009
6. Ionescu, M. *Instrucție și educație. Paradigme educaționale moderne*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2011
7. Piaget, J. *Psihologia copilului, editia a II-a* Editura Cartier, București 2011.